

3. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej

I. Rola Prezydenta w Państwie

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej jest **głową państwa** i jego najwyższym przedstawicielem
2. Szczególne zadania ustrojowe prezydenta:
 - gwarantowanie ciągłości władzy państwowej
 - czuwanie nad przestrzeganiem konstytucji
 - stanie na straży suwerenności i bezpieczeństwa Rzeczypospolitej oraz nienaruszalności i niepodzielności jego terytorium

II. Wybór i kadencja prezydenta

1. Wybory prezydenckie

- a. rezydent jest wybierany w wyborach **powszechnych, tajnych, równych i bezpośrednich**
- b. wybory zarządza marszałek sejmu
- c. **czynne prawo wyborcze** przysługuje obywatelom polskim po ukończeniu **18 lat**
- d. **bierne prawo wyborcze** przysługuje obywatelom polskim po ukończeniu **35 lat** – kandydata zgłasza co najmniej 100 tys. obywateli
- e. za wybranego na prezydenta uważa się kandydata, który uzyskał bezwzględną większość ważnie oddanych głosów

2. Kadencja

- a. kadencja rozpoczyna się w dniu złożenia przysięgi przed Zgromadzeniem Narodowym i trwa **5 lat**
- b. każdy obywatel może pełnić funkcję prezydenta dwie kadencje – prawo do jednej **reelekcji**
- c. **skrócenie kadencji** – kadencja może ulec skróceniu w konstytucyjnie przewidzianych sytuacjach:
 - w razie śmierci prezydenta
 - w razie zrzeczenia się przez prezydenta swego urzędu
 - w sytuacji złożenia prezydenta z urzędu orzeczeniem Trybunału Stanu
 - w wyniku uznania przez Zgromadzenie Narodowe trwałej niezdolności prezydenta do sprawowania urzędu ze względu na stan zdrowia
- d. w razie skrócenia kadencji prezydenta jego obowiązki przejmuje marszałek sejmu (a gdy ten nie może – marszałek senatu), który niezwłocznie zarządza nowe wybory
- e. **zawieszenie prezydenta** – następuje w wyniku przyjęcia przez Zgromadzenie Narodowe uchwały o postawieniu go w stan oskarżenia przed Trybunałem Stanu

3. Odpowiedzialność prezydenta

- a. prezydent ponosi **odpowiedzialność konstytucyjną** przed Trybunałem Stanu za naruszenie konstytucji, ustaw lub popełnienie przestępstwa na mocy uchwały Zgromadzenia Narodowego przyjętego większością 2/3 głosów.
- b. prezydent nie ponosi odpowiedzialności politycznej przed parlamentem

III. Kompetencje prezydenta

1. Rodzaje kompetencji prezydenta

- są wykonywane wspólnie z rządem
- dla ich ważności wymagana jest **kontrasygnata**, czyli podpis premiera

2. Tradycyjne uprawnienia prezydenta

- a. nadawanie obywatelstwa polskiego
- b. nadawanie orderów i odznaczeń
- c. prawo łaski
- d. nadawanie tytułów profesorskich

3. Uprawnienia wobec parlamentu

- posiada inicjatywę ustawodawczą
- posiada prawo weta ustawodawczego
- ma prawo kierowania ustaw do Trybunału Konstytucyjnego
- podpisywanie ustaw i ich ogłaszanie
- b. zarządzanie wyborów do sejmu i senatu
- c. zwoływanie pierwszych posiedzeń izb parlamentu
- d. zarządzanie referendum ogólnokrajowego (wykonuje za zgodą senatu)
- e. skracanie kadencji Sejmu
 - w przypadku, gdy sejm po trzech próbach nie zdoła utworzyć rządu
 - w przypadku, gdy parlament nie uchwali budżetu (fakultatywnie)
- f. występowanie z orędziem do sejmu, senatu i Zgromadzenia Narodowego

4. Uprawnienia wobec rządu

- a. desygnuje premiera, a na jego wniosek ministrów
- b. zwoływanie Rady Gabinetowej – rada ministrów obradująca pod przewodnictwem prezydenta
- c. dokonywanie zmian w radzie ministrów (na wniosek premiera)
- d. kierowanie do sejmu wniosków o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej premiera i ministrów

5. Uprawnienia względem władzy sądowniczej

- a. powoływanie sędziów – na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa
- b. powoływanie
 - prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego
 - prezesa Sądu Najwyższego
 - prezesa Trybunału Konstytucyjnego
 - powoływanie jednego członka Krajowej Rady Sądownictwa
- c. uprawnienie do stosowania prawa łaski

6. Uprawnienia w zakresie spraw zagranicznych

- a. **reprezentowanie** państwa w stosunkach zagranicznych
- b. **ratyfikowanie** i wypowiedanie umów międzynarodowych
- c. **mianowanie i odwoływanie** przedstawicieli Polski w innych państwach i przy organizacjach międzynarodowych
- d. przyjmowanie **listów uwierzytelniających** oraz odwołujących przedstawicieli innych państw w Polsce

7. Kompetencje w zakresie zwierzchnictwa nad siłami zbrojnymi i obronnością

- a. jako najwyższy zwierzchnik sił zbrojnych w czasie pokoju sprawuje władzę za pośrednictwem ministra obrony
- b. w sytuacji zagrożenia zarządza częściową lub powszechną mobilizację
- c. wydaje decyzję o użyciu sił zbrojnych dla obrony kraju
- d. zarządza wprowadzenie stanu wyjątkowego w sytuacji, gdy nie może tego uczynić parlament